

Michał Gawlikowski

Palmyra

Informator Archeologiczny : badania 10, 349-350

1976

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wy miejskiej, około 800 m na północ od chrześcijańskiego centrum,

Kontynuowano badania zespołu budynków z cegły mułowej odkrytego w 1974 roku koncentrując się przede wszystkim na tzw. "domie A". Jest to budowla posadowiona na skale o ścianach i beczkowych sklepieniach z cegły suszonej z fragmentami wejść wykonanymi z piaskowca. Przebadano dokładnie pomieszczenie nr 3 z dwoma basekami umiejscowionymi poniżej poziomu posadzki. W trakcie badań udało się prześledzić etapy przebudowy tego pomieszczenia. Jego wnętrze, podobnie jak niegdyś całego budynku ozdabiały malowidła ściennie mające kapitalne znaczenie dla historii malarstwa ściennego z terenów Nubii. W tej części budynku większość przedstawięń zachowała się w dużych fragmentach in situ. W skład dekoracji malarskiej wchodzi postacie świętych i aniołów, ozdobne krzyże, kompozycje geometryczne i floralne. Najbardziej interesująca jest umieszczona w niszy postać Chrystusa ze smokiem, lwem i wężem oraz legendą towarzyszącą będącą fragmentem Psalmu. Jest to jedyny przykład zastosowania tego tematu ikonograficznego oraz tego rodzaju tekstu w Nubii.

Malowidła wykonane są w technice al secco i wszystkie wyszły spod pędzla tego samego malarza. Datowanie ich na podstawie materiału porównawczego z Faras wskazuje, że powstały w X w. Zniszczony już częściowo budynek używany był ponownie w okresie XII-XIV w. prawdopodobnie jako manufaktura. Odkryte fragmenty malowideł zostały zdjęte ze ścian i złożone w pracowni konserwatorskiej Muzeum Narodowego w Chartumie.

Prace będą kontynuowane.

S Y R I A

PALMYRA

Polska Stacja Archeologii
Śródziemnomorskiej
w Kairze

Badania prowadził doc.dr hab. Michał Gawlikowski.
Finansowała Polska Stacja Archeologii Śródziemnomorskiej w Kairze. Osiemnasty sezon badań. Starożytna dzielnica miejska. I w.p.n.e. - okres arabski.

Prace skoncentrowane były na obszarze temenosu bogini Allat. Obejmowały one jego północną i północno-wschodnią część. Przeprowadzono też badania sondażowe na terenie tzw. domu bizantyjskiego odkrytego w 1974 r. Ich celem było ustalenie granicy południowej i południowo-zachodniej temenosu. W trakcie wykopalisk uchwycono kolejne fazy jego przebudowy od I w.n.e. aż po okres islamski.

Obecne badania poświęcone ustaleniom przebiegu akweduktu w północnej części polskiego sektora wykopalisk.

Z zabytków ruchomych odkrytych w omawianym sezonie na szczególną uwagę zasługują 2 inskrypcje na konsolach kolumn portyku otaczającego cellę zawierające daty ufundowania portyków oraz imiona fundatorów jak również fragment płaskorzeźby przedstawiającej boginię Allat na tronie między 2 lwami zaopatrzoną w inskrypcję identyfikującą bóstwo. Odnaleziono też fragmenty rzeźby sepulkralnej powtórnie użyte, ceramikę, lampki i szereg monet, w tym również z okresu panowania Wahaballata syna Zenobii. Niezwykle ważne było odkrycie w trakcie rozbiórki domu bizantyjskiego nowego fragmentu słynnego posągu Ateny Partenos odnalezionego w 1975 roku. Fragment ten został już uwzględniony przy rekonstrukcji posągu i pozwolił na zidentyfikowanie i dopasowanie wielu drobnych fragmentów. W trakcie prac konserwacyjnych i rekonstrukcyjnych posąg otrzymał nową bazę wraz ze stopami.

Badania będą kontynuowane.

W Ł O C H Y

CAPACCIO VECCHIA
Prowincja Salerno
Stanowiska:
Orto della Mennola
Sagrato

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury
Materialnej,
Istituto di Filologia e Storia
Medievale Uniwersytetu
w Salerno

Badania prowadzili doc.dr hab. Stanisław Tabaczyński i prof. Paolo Delogu przy współudziale dr Gabrieli Maetzke, dr Paolo Peduto c. az mgr. Andrzeja Buko i mgr. Tadeusza Baranowskiego /autora sprawozdania/ pod kierownictwem prof. dr. Witolda Hensla i prof. dr. Nicola Cilento. W badaniach uczestniczyli ponadto: Maria Gawrońska i Bogdan Kowalczyk oraz absolwenci i studenci Uniwersytetu w Salerno. Czwarty sezon badań. Osadnictwo wczesnej epoki żelaza, okresu kolonizacji greckiej oraz wczesnego i późnego średniowiecza.

Prace wykopaliskowe kontynuowano na dwóch stanowiskach: "Sagrato" - na zachód od kościoła Madonna del Granato i "Orto della Mennola" - w północnej części miasta wczesnośredniowiecznego.

Na Sagrato zbadano 8 działek, gdzie uchwycono dalsze elementy wczesnośredniowiecznego pałacu biskupiego oraz przedromańską, trójnawową bazylikę zdobioną freskami. Odkryto znaczne partie ścian,